

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะชีวิตเด็กและเยาวชนผ่านประเพณีท้องถิ่นชุมชนบ้าน กุดแสง ตำบลวัฒนา อำเภอส่องดาว จังหวัดสกลนครมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชนผ่าน ประเพณีท้องถิ่นชุมชนบ้านกุดแสงตำบลวัฒนา อำเภอส่องดาวจังหวัดสกลนคร 2) เพื่อจัด กิจกรรมการเรียนรู้การพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชนผ่านประเพณีท้องถิ่นชุมชนบ้าน กุดแสง ตำบลวัฒนา อำเภอส่องดาว จังหวัดสกลนคร และ 3) เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้การพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชนผ่านประเพณีท้องถิ่นชุมชนบ้านกุดแสง ตำบล วัฒนา อำเภอส่องดาว จังหวัดสกลนคร

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิเคราะห์และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาสำรวจสภาพบริบทพื้นที่ชุมชนบ้าน กุดแสง สภาพปัญหา และความต้องการกิจกรรมการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ ชุดความรู้ ที่ใช้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชนผ่าน ประเพณีท้องถิ่นชุมชนบ้านกุดแสงตำบลวัฒนา อำเภอส่องดาว จังหวัดสกลนคร

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การพัฒนา ทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชนผ่านประเพณีท้องถิ่นชุมชนบ้านกุดแสงตำบลวัฒนา อำเภอ ส่องดาว จังหวัดสกลนคร

ตอนที่ 3 ผลที่เกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การพัฒนาทักษะชีวิตของเด็ก และเยาวชนผ่านประเพณีท้องถิ่นฮัตติบสอง ชุมชนบ้านกุดแสง ตำบลวัฒนา อำเภอส่องดาว จังหวัดสกลนคร ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาสำรวจสภาพบริบทพื้นที่ชุมชนบ้าน กุดแสง สภาพปัญหา และความต้องการกิจกรรมการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และชุดความรู้ ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชน ผ่านประเพณีท้องถิ่นชุมชนบ้านกุดแสงตำบลวัฒนา อำเภอส่องดาว จังหวัดสกลนคร ดังนี้



ภาพประกอบที่ 1 แสดงบริบทของชุมชนบ้านกุดแสง ตำบลวัฒนา อำเภอส่องดาว จังหวัดสกลนคร

ผู้วิจัยร่วมกับเด็กและเยาวชนร่วมกันศึกษาสำรวจ และจัดทำแผนที่ชุมชน แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาและชุดความรู้ในชุมชนบ้านกุดแสง ในวันอาทิตย์ ที่ 4 มีนาคม 2554 เวลา 16.00 – 18.30 น.เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลได้แก่ 1. แบบบันทึกการประชุมกลุ่มการสนทนากลุ่ม 2. แผนที่ความรู้ในชุมชนเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาและชุดความรู้ในชุมชนบ้านกุดแสง 3.แบบสัมภาษณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นผลการจัดเก็บข้อมูล พบว่า

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล จากการสรุปผลการประชุมกลุ่มการสนทนากลุ่ม พบว่า

1.1 สภาพบริบทพื้นที่ ชุมชนบ้านกุดแสงตั้งอยู่ที่ ตำบลวัฒนา อำเภอส่องดาว จังหวัด สกลนคร เป็นพื้นที่ราบลุ่มอยู่ใกล้กับภูเขา มีลำน้ำยามที่ไหลผ่านหมู่บ้านและจะไหลลง ไปสู่ แม่น้ำโขง ซึ่งมีอาณาเขตพื้นที่ดังนี้

ทิศเหนือ ติดกับ บ้านค้อ หมู่ 11 ตำบลวาริชภูมิ

ทิศใต้ ติดกับ บ้านทุ่งบ่อ หมู่ 7 ตำบลวัฒนา

ทิศตะวันออก ติดกับ บ้าน โคกกลาง หมู่ 9 ตำบลลาดโคนอำเภอสว่างแดนดิน

ทิศตะวันตก ติดกับบ้าน โนนลิ้ม หมู่ 11 ตำบลประทุมวาปี

1.2 ประชากร มีประชากร โดยรวม จำนวน 449 คน เป็นชาย 210 คน เป็นหญิง 239 คน มีครัวเรือนจำนวน 101 ครัวเรือน

1.3 เศรษฐกิจและสังคม ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักคือการเกษตรกรรม ปลูกพืชเชิงเดี่ยวเช่นทำไร่ ทำนาเลี้ยงสัตว์ปลูกผักหอมค้ำขายจกसानและมีบางส่วนประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปต่างถิ่นสาเหตุเพราะอัตราค่าจ้างแรงงานในหมู่บ้าน โดยเฉลี่ย 120 บาท/คน/วัน

1.4 ศาสนา ที่ประชากรชุมชนบ้านกุศแสงส่วนใหญ่นับถือ ได้แก่ ศาสนาพุทธ

1.5 ขนบธรรมเนียมประเพณี จะมีความยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมในชุมชนของตน คือ ประเพณีฮีตสิบสอง เพราะมีวัดเก่าแก่ที่ประชาชนให้ความศรัทธาและเคารพนับถือแต่เด็กและเยาวชนในชุมชนไม่ค่อยเข้าวัดทำบุญในช่วงประเพณีต่าง ๆ การปฏิบัติตนก็ไม่เหมาะสม เมื่อเข้าร่วมกิจกรรมประเพณีท้องถิ่น และภูมิปัญญาในชุมชนขาดการถ่ายทอดภูมิปัญญาในด้านต่าง ๆ ให้กับเด็กและเยาวชนในชุมชน

1.6 จากการสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่น และผลการสำรวจแหล่งเรียนรู้ชุมชนบ้านกุศแสง ผู้วิจัย พบว่า แหล่งเรียนรู้จะอยู่ที่บ้านภูมิปัญญาท้องถิ่น และมีชุดความรู้ของแต่ละท่านที่แตกต่างกันโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้จากภูมิปัญญาที่ได้จากการสุมแบบง่าย โดยใช้การจับฉลาก จากภูมิปัญญาทั้งหมด 12 ท่าน ได้แก่ 1. นายทา กรุณานา ภูมิปัญญาเกี่ยวกับดนตรีพื้นบ้าน 2. แม่หมูน จันดาวงศ์ ภูมิปัญญาด้านการทำไร่ ทำนา 3. นางกมลณี มาตราช ภูมิปัญญาด้าน การปลูกพืชสวนครัวแบบโบราณ 4. พ่อลอย ทศนิตย์ ภูมิปัญญาด้านการเผาถ่านแบบโบราณ 5. แม่กา หันจางสิทธิ์ ภูมิปัญญาด้านการจักสาน และหมอด้าย 6. หลวงคำดี สุขแพทย์ ภูมิปัญญาด้านการประกอบพิธีกรรมต่างๆ ในประเพณีท้องถิ่น 7. นายบุญมา พิมสอน ภูมิปัญญาด้านการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ 8. นายสุภี คำคุณคำ ภูมิปัญญาด้านการล่าสัตว์ป่า 9. คุณพ้อมี ทศนิตย์ ภูมิปัญญาด้านยาสมุนไพรและการดูดวง 10. คุณพ่อคุณหันจางสิทธิ์ ภูมิปัญญาด้าน การสู่ขวัญและพิธีกรรมต่างๆ ในชุมชน 11. นายยศศักดิ์ ไตรทิพย์ ภูมิปัญญาด้าน การทำแซ่ไม้ไผ่ 12. คุณแม่ที หันจางสิทธิ์ ภูมิปัญญาด้านงานใบตอง จากนั้นได้ทำการสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างภูมิปัญญาได้ดังนี้

ตารางที่ 3 ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ และชุดความรู้

ชื่อ-สกุล ครูภูมิปัญญา	ที่อยู่/แหล่งเรียนรู้	องค์ความรู้
 หลวงตาศิสุขแพทย์อายุ 76 ปี	เจ้าอาวาสวัดบ้านกุดแสง ตำบลวัฒนาอำเภอสองดาว จังหวัดสกลนคร	ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้าน การประกอบพิธีกรรม ต่างๆในประเพณีท้องถิ่น
 คุณพ่อมิ ทัศนิตย์ อายุ 78 ปี	บ้านเลขที่ 12 หมู่ 6 ตำบลวัฒนาอำเภอสองดาว จังหวัดสกลนคร	ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านยาสมุนไพรและการ ดูแลสุขภาพ
 คุณพ่ออุณหันจางสิทธิ์อายุ 68 ปี	บ้านเลขที่ 84 หมู่ 6ตำบล วัฒนาอำเภอสองดาว จังหวัดสกลนคร	ภูมิปัญญาท้องถิ่น การสู่ ขวัญและพิธีกรรมต่างๆ ใน ชุมชน
 คุณแม่หมูน จันลาวงค์ อายุ 86 ปี	บ้านเลขที่ 3 หมู่ 6 ตำบลวัฒนาอำเภอสองดาว จังหวัดสกลนคร	ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านทำ ไร่ ทำนา

ชื่อ- สกุล ครัวภูมิปัญญา	ที่อยู่/แหล่งเรียนรู้	องค์ความรู้
 คุณแม่ที หันจางสิทธิ์ อายุ 67 ปี	บ้านเลขที่ 32 หมู่ 6ตำบล วัฒนาอำเภอสองดาว จังหวัดสกลนคร	ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านประวัติศาสตร์ชุมชน และด้านงานใบตอง
 คุณแม่กา หันจางสิทธิ์อายุ 66 ปี	บ้านเลขที่ 24 หมู่ 6ตำบล วัฒนาอำเภอสองดาว จังหวัดสกลนคร	ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการ จักสารและหมอตำแย

จากนั้นได้ทำการสำรวจทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชนก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้
 ผลดังตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสำรวจทักษะชีวิตพื้นฐานของเด็กและเยาวชนก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชนผ่านประเพณีท้องถิ่นชุมชนบ้านกุศแสง ตำบลวัฒนา อำเภอสองดาว จังหวัดสกลนคร

ที่	ทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชน	ผลการสำรวจทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชน		
		ร้อยละ	เฉลี่ย	ระดับ
1	ทักษะการตัดสินใจ	15.25	3.05	ปานกลาง
2	ทักษะการแก้ปัญหา	17.60	3.52	มาก
3	ทักษะความคิดสร้างสรรค์	13.75	2.75	ปานกลาง
4	ทักษะความคิดอย่างมีวิจารณญาณ	15.35	3.07	ปานกลาง
5	ทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ	12.50	2.50	น้อย
6	ทักษะการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล	7.50	1.50	น้อยที่สุด
7	ทักษะการความตระหนักในตนเอง	15.00	3.00	ปานกลาง
8	ทักษะการเข้าใจผู้อื่น	18.00	3.60	มาก
9	ทักษะการจัดการกับอารมณ์	15.75	3.15	ปานกลาง
10	ทักษะการจัดการกับความเครียด	17.90	3.58	มาก
ร้อยละ		14.7	2.94	ปานกลาง

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่มีทักษะชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.94$) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยพบว่าทักษะที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ทักษะการเข้าใจผู้อื่น ($\bar{X} = 3.60$) ทักษะการจัดการกับความเครียด ($\bar{X} = 3.58$) และทักษะการแก้ปัญหา ($\bar{X} = 3.52$) ทักษะที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ทักษะการจัดการกับอารมณ์ ($\bar{X} = 3.15$) ทักษะความคิดอย่างมีวิจารณญาณ ($\bar{X} = 3.07$) ทักษะการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.05$) ทักษะความตระหนักในตนเอง ($\bar{X} = 3.00$) และทักษะความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 2.75$) ทักษะที่อยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 2.50$) และทักษะการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ($\bar{X} = 1.50$) ซึ่งผู้วิจัยได้พิจารณาและนำทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชนที่อยู่ในระดับที่น้อยที่สุด 4 ลำดับ คือ ทักษะความตระหนักในตนเอง ทักษะความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพและ

ทักษะการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ไปออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชนในชุมชน บ้านกุศแสง ตำบลวัฒนา อำเภอส่องดาว จังหวัดสกลนคร

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการสำรวจความต้องการในการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชน

ผู้วิจัยได้จัดเวทีการสนทนากลุ่มเพื่อศึกษาและสำรวจความต้องการก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชนในชุมชนบ้านกุศแสง ตำบลวัฒนา อำเภอส่องดาว จังหวัดสกลนคร ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายคือเด็กและเยาวชน จำนวน 20 คน วันอาทิตย์ที่ 4 กุมภาพันธ์ 2554 เวลา 09.30 – 11.30 น. โดยใช้ 1. แบบบันทึกการประชุมการจัดเวทีการเสวนากลุ่ม 2. แบบสำรวจความต้องการในกิจกรรมการเรียนรู้การพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชนชุมชนบ้านกุศแสง เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของเด็กและเยาวชนชุมชนบ้านกุศแสงตำบลวัฒนา อำเภอส่องดาว จังหวัดสกลนครดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของเด็กและเยาวชนชุมชนบ้านกุศแสง ตำบลวัฒนา อำเภอส่องดาว จังหวัดสกลนคร

ข้อมูลทั่วไป	รวม	
	ความถี่	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	5	25
หญิง	15	75
อายุ		
7 - 14ปี	7	35
15 - 18ปี	13	65

จากตารางที่ 5 พบว่า เด็กและเยาวชนชุมชนบ้านกุดแสง เป็นเพศชาย จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 25 เพศหญิง จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 75 และมีช่วงอายุ 7-14 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 35 มีช่วงอายุ 15-18 ปี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 65

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการของเด็กและเยาวชนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของเด็ก และเยาวชนในชุมชนบ้านกุดแสง

รายการความต้องการ	จำนวน	ร้อยละ
1. กิจกรรมการเรียนรู้การพัฒนาทักษะชีวิตที่เชื่อมโยงกับชีวิตความเป็นอยู่ การดำเนินชีวิตประจำวัน อาชีพ และประเพณีท้องถิ่นของ คนควรเรียนรู้ในเรื่องใด		
1.1 สมุนไพรในท้องถิ่น	5	25
1.2 ไร่นาสวนผสม	3	15
1.3 หัตถกรรม ศิลปกรรม	3	15
1.4 ประเพณี ศาสนาและวัฒนธรรม	7	35
1.5 วิถีชีวิตความเป็นอยู่	2	10
รวม	20	100
2. กิจกรรมการเรียนรู้การพัฒนาทักษะชีวิตที่เชื่อมโยงกับชีวิตความเป็นอยู่ การดำเนินชีวิตประจำวัน อาชีพ และประเพณีท้องถิ่นของ คนควรให้ใครเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้		
2.1 ครู	4	20
2.2 พระสงฆ์	3	15
2.3 ภูมิปัญญาท้องถิ่น	10	50
2.4 คนในครอบครัว	2	10
2.5 กลุ่มผู้นำชุมชน	1	5
รวม	20	100

รายการความต้องการ	จำนวน	ร้อยละ
3. ต้องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตเกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะใด		
3.1 การศึกษาแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง	3	15
3.2 การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม	4	20
3.3 การเรียนที่เน้นวิชาการนอกห้องเรียน	3	15
3.4 การเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง	6	30
3.5 การใช้สื่อ เทคโนโลยีในกิจกรรมการเรียนรู้	4	20
รวม	20	100
4. กิจกรรมการเรียนรู้การพัฒนาทักษะชีวิตที่เชื่อมโยงกับชีวิตความเป็นอยู่ การดำเนินชีวิตประจำวัน อาชีพ และประเพณีท้องถิ่นของ คนควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในช่วงระยะเวลาใด		
4.1 ปกติภาคเรียน	5	25
4.2 ช่วงพักกลางวันและเวลาที่ว่าง	4	20
4.3 หลังเลิกเรียน	5	25
4.4 วันเสาร์-วันอาทิตย์	6	30
4.5 วันหยุดราชการ	0	0
รวม	20	100

รายการความต้องการ	จำนวน	ร้อยละ
5. กิจกรรมการเรียนรู้การพัฒนาทักษะชีวิตที่เชื่อมโยงกับชีวิตความเป็นอยู่ การดำเนินชีวิตประจำวัน อาชีพ และประเพณีท้องถิ่นของคนควรใช้สื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีใดบ้าง		
5.1 คอมพิวเตอร์	5	25
5.2 สื่อที่ทำได้ในชุมชน	4	20
5.3 แห่งเรียนรู้สถานที่จริงในชุมชน	7	35
5.4 สื่อจำลอง	3	15
5.5 ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นและชาวบ้าน	1	5
รวม	20	100

จากตารางที่ 6 พบว่า เด็ก และเยาวชนในชุมชนบ้านกุดแสงมีความต้องการให้จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของเด็ก และเยาวชนในชุมชนบ้านกุดแสงประกอบด้วย 1.ใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนบ้านกุดแสงและเรียนรู้ทักษะชีวิตที่เชื่อมโยงกับศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อของชุมชนบ้านกุดแสง คิดเป็นร้อยละ 35 รองลงมา คือ การเรียนรู้สมุนไพรในท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 25 การเรียนรู้การทำไร่นาสผสม คิดเป็นร้อยละ 15 การเรียนรู้หัตถกรรม ศิลปกรรม คิดเป็นร้อยละ 15 และการเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน คิดเป็นร้อยละ 10 ตามลำดับ 2.ความต้องการเกี่ยวกับผู้ถ่ายทอดความรู้ มีความต้องการให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมา คือ ครูคิดเป็นร้อยละ 25 พระสงฆ์คิดเป็นร้อยละ 15 คนในครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 10 และกลุ่มผู้นำชุมชน คิดเป็นร้อยละ 5 ตามลำดับ 3.ความต้องการให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ชุมชนมีส่วนร่วมและผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30 รองลงมา คือ การใช้สื่อ เทคโนโลยีในกิจกรรมการเรียนรู้คิดเป็นร้อยละ 20 การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 20 การศึกษาแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 15 และการเรียนที่เน้นวิชาการนอกห้องเรียนคิดเป็นร้อยละ 15 ตามลำดับ 4.ความต้องการใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในวันเสาร์ – อาทิตย์ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30 รองลงมา คือ ช่วงปิดภาคเรียน และหลังเลิกเรียน คิดเป็นร้อยละ 25 ช่วงพักกลางวันและเวลาที่ว่าง คิดเป็นร้อยละ 20 ตามลำดับ 5.ความต้องการใช้สื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาทักษะชีวิต โดยใช้สถานที่จริง มากที่สุด

คิดเป็นร้อยละ 35 รองลงมา คือ คอมพิวเตอร์ คิดเป็นร้อยละ 30 สื่อที่ทำได้ในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 20 สื่อจำลอง คิดเป็นร้อยละ 15 และครูภูมิปัญญาท้องถิ่นและชาวบ้านคิดเป็นร้อยละ 5 ตามลำดับซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะชีวิตเด็กและเยาวชนผ่านประเพณีท้องถิ่นชุมชนบ้านกุศแสง ตำบลวัฒนา อำเภอสองคาบ จังหวัดสกลนครเพื่อเป็นการอนุรักษ์และสืบทอดประเพณีอันดีงามของชุมชนให้ยั่งยืนอยู่ในชุมชนตลอดไป

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชนผ่านประเพณีท้องถิ่นชุมชนบ้านกุศแสงตำบลวัฒนา อำเภอสองคาบ จังหวัดสกลนครซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ในวันอาทิตย์ที่ 12 กุมภาพันธ์ 2554 เวลา 17.30 – 19.00 น. ณ บ้านของผู้นำชุมชนเพื่อหาแนวทางร่วมกันในการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชนผ่านประเพณีท้องถิ่นบ้านกุศแสง ซึ่งมีผู้เข้าร่วมประชุม ทั้งหมดจำนวน 12 คน ได้แก่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 2 คน กลุ่มผู้นำชุมชนจำนวน 3 คน ครู จำนวน 2 คน ผู้ปกครอง จำนวน 3 คนเด็กและเยาวชนชุมชนบ้านกุศแสง จำนวน 2 คน เครื่องที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือแบบบันทึกรายงานการประชุม และสรุปผลการถอดบทเรียนการเรียนรู้ที่ได้จากการประชุม และมีการจัดทำแผนการปฏิบัติการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยมีข้อค้นพบดังนี้



ภาพประกอบที่ 2 การจัดประชุมเสวนากลุ่มเพื่อหาแนวทางร่วมกันในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชนผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ประเพณีท้องถิ่นบ้านกุศแสง

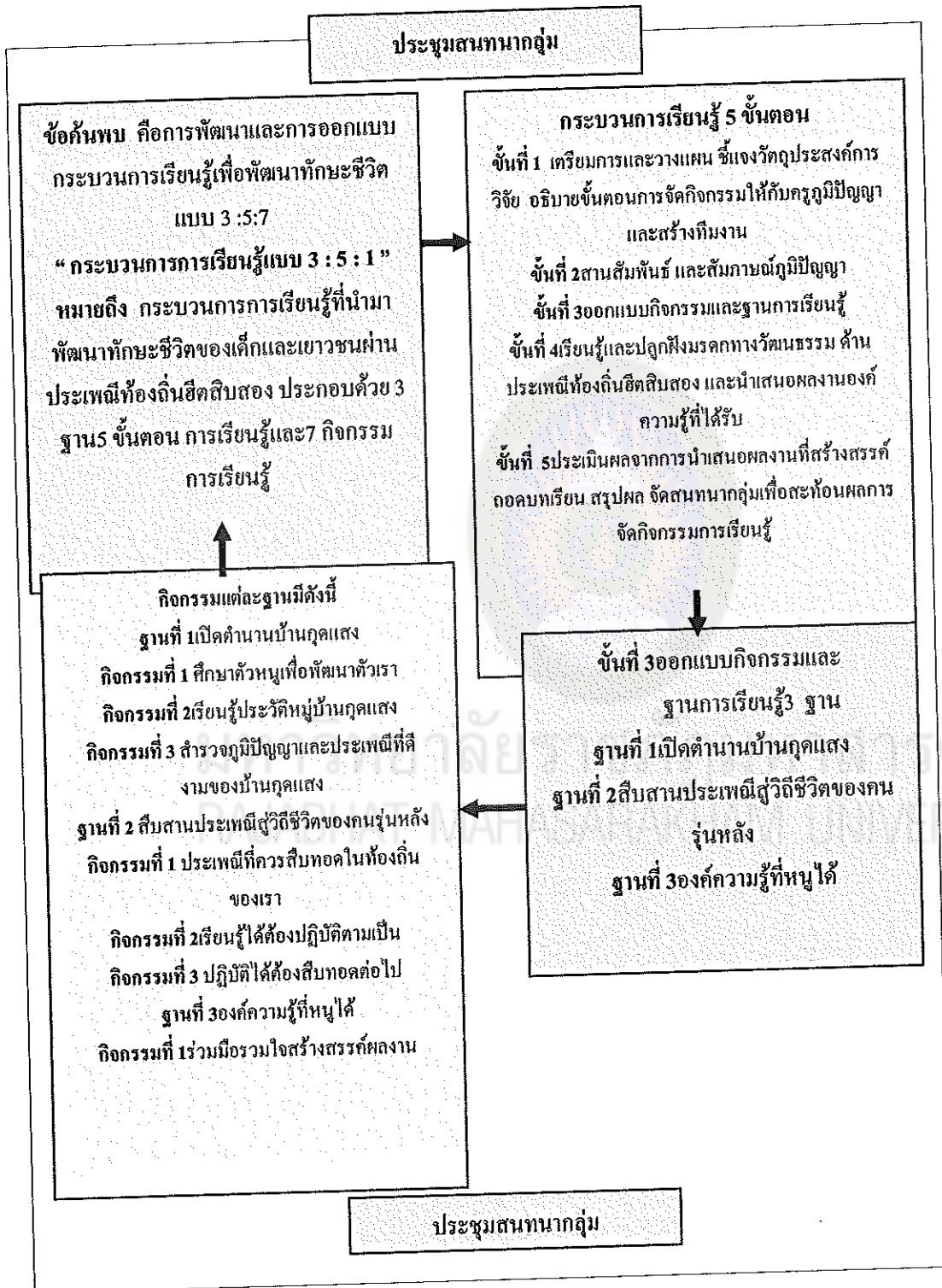
ตารางที่ 7 แผนการปฏิบัติการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กและ
เยาวชนผ่านประเพณีท้องถิ่นชุมชนบ้านกุคแสง

วัน เดือน ปี	เวลาสอน	กิจกรรมการวิจัย	เครื่องมือที่ใช้	กลุ่มเป้าหมาย
วันเสาร์ที่ 21 มกราคม 2555	08.30 - 09.30	- ลงพื้นที่เดินทางสำรวจ ชุมชนด้วยตนเอง โดยการสังเกต	- แบบบันทึกการ สำรวจชุมชน และ การสังเกตด้วย ตนเอง	- ชุมชนบ้าน กุคแสง
วันอาทิตย์ที่ 29 มกราคม 2555	13.30 - 15.30	- ประชุมสนทนากลุ่มชี้แจง วัตถุประสงค์และของการ ร่วมกันวางแผนจัดการศึกษา สำรวจสภาพบริบทชุมชน	- แบบบันทึกการ ประชุม -แบบสัมภาษณ์	- ภูมิปัญญา - ครู - กลุ่มผู้นำชุมชน - ผู้ปกครอง - เด็กและเยาวชน - ชุมชนบ้าน กุคแสง
วันเสาร์ที่ 11 กุมภาพันธ์ 2555	17.30 - 19.00	- ผู้วิจัยเริ่มจากการชี้แจง วัตถุประสงค์ของการวิจัย เป็นรายบุคคลก่อน จากนั้น จึงใช้แบบสำรวจความ ต้องการและแบบทักษะ ชีวิตของเด็กและ เยาวชน	- แบบสำรวจทักษะ ชีวิตของเด็กและ เยาวชน -แบบสำรวจความ ต้องการของเด็ก และเยาวชน	- ภูมิปัญญา - ครู - กลุ่มผู้นำชุมชน - ผู้ปกครอง - เด็กและเยาวชน
วันอาทิตย์ ที่ 12 กุมภาพันธ์ 2554	17.30 - 19.00	- ผู้วิจัยเริ่มจากการชี้แจง วัตถุประสงค์ของการวิจัย จากนั้นจึงประชุมกลุ่มเพื่อ ทำความเข้าใจกับทีมงาน	- แบบบันทึกการ ประชุม	- ภูมิปัญญา - ครู - กลุ่มผู้นำชุมชน - ผู้ปกครอง - เด็กและเยาวชน

วันอาทิตย์ที่ 26 กุมภาพันธ์ 2555	09.00 – 11.00	- ประชุมกลุ่มเพื่อสร้าง ความเข้าใจกับทีมงาน และ เตรียมการวางแผน ชี้แจง วัตถุประสงค์การวิจัย และ อธิบายขั้นตอนวิธีการจัด กิจกรรมกับผู้ให้ข้อมูล สำคัญ ร่วมกันกำหนด บทบาทหน้าที่ของทีมงาน ในการจัดกิจกรรม	- แบบบันทึกการ ประชุม	- ภูมิปัญญา - ครู - กลุ่มผู้นำชุมชน - ผู้ปกครอง - เด็กและเยาวชน
วันเสาร์ที่ 3 มีนาคม 2555	09.30 -11.00 13.30 – 15.00	เรียนรู้ฐานการเรียนรู้ที่ 1 เปิดตำนานบ้านกุคแสง - สนทนากลุ่มหาปัญหาใน ชุมชน - เรียนรู้ประวัติหมู่บ้าน กุคแสง	- แบบบันทึกการ สนทนากลุ่ม - แบบบันทึกการ สังเกตพฤติกรรม	- ภูมิปัญญา - เด็กและเยาวชน - ชุมชนบ้าน กุคแสง
วันอาทิตย์ที่ 4 มีนาคม 2555	16.00 – 18.30	- ตำรวจภูมิปัญญาและ ประเพณีที่ดั้งเดิมของบ้านกุค แสง		
วันเสาร์ที่ 10 มีนาคม 2555 มีนาคม ถึง เดือน พฤษภาคม 2555 วันเสาร์ที่ 20 พฤษภาคม 2555	09.30 – 11.00 09.30 – 11.30	เรียนรู้ฐานการเรียนรู้ที่ 2 สืบสานประเพณีวิถีชีวิต ของคนรุ่นหลัง - ประเพณีที่ควรสืบทอดใน ท้องถิ่นของเรา - เรียนรู้ได้ต้องปฏิบัติตาม เป็น โดยการเข้าร่วมใน ประเพณีต่างๆ ทั้ง 4 ประเพณี - ปฏิบัติได้ต้องสืบสาน ต่อไปโดยการสืบทอด ประเพณีท้องถิ่น	- แบบบันทึกการ สนทนากลุ่ม - แบบบันทึกการ สังเกตพฤติกรรม	- ภูมิปัญญา - เด็กและเยาวชน - ชุมชนบ้าน กุคแสง

วัน เดือน ปี	เวลาสอน	กิจกรรมการวิจัย	เครื่องมือที่ใช้	กลุ่มเป้าหมาย
วันเสาร์ที่ 20 พฤษภาคม 2555	13.30 -15.30	เรียนรู้ฐานการเรียนรู้ที่3 องค์ความรู้ที่พบได้ -ร่วมมือร่วมใจสร้างสรรค์ ผลงาน -ประเมินทักษะชีวิตของเด็ก และเยาวชนหลังการจก กิจกรรมการเรียนรู้	- แบบบันทึกการ สนทนากลุ่ม - แบบบันทึกการ สังเกตพฤติกรรม - แบบประเมิน ทักษะชีวิตของเด็ก และเยาวชน	- ภูมิปัญญา - ครู -กลุ่มผู้นำชุมชน - ผู้ปกครอง - เด็กและเยาวชน - ชุมชนบ้าน กุคแสง
วันที่ 1-2 มิถุนายน2554	16.00 – 17.30	จัดเตรียมและรวบรวม ข้อมูล เพื่อนำเสนอผลงาน	- แบบบันทึกการ สังเกตพฤติกรรม	- เด็กและเยาวชน - ผู้วิจัย
วันอาทิตย์ที่ 3 มิถุนายน2554	13.30– 15.30	-จัดเวทียื่นชั้นข้อมูล -จัดสนทนากลุ่มสะท้อนผล การจกกิจกรรม	- แบบบันทึกการ สนทนากลุ่ม - แบบบันทึกการ สังเกตพฤติกรรม	-ผู้เชี่ยวชาญ - ภูมิปัญญา - ครู -กลุ่มผู้นำชุมชน - ผู้ปกครอง - เด็กและเยาวชน - ชุมชนบ้าน กุคแสง
วันอาทิตย์ที่ 18 มิถุนายน2554		วิเคราะห์ สรุปและเก็บ รวบรวมข้อมูลการวิจัย		ผู้วิจัย

กระบวนการเรียนรู้ที่ใช้ในการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชนผ่านประเพณีท้องถิ่น
 ีศตสิบสองสามารถสรุปได้ดังนี้



จากแผนผังได้ แสดงกระบวนการการเรียนรู้แบบ 3 : 5 : 7 ที่ใช้ในการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชนผ่านประเพณีท้องถิ่นฮัตติบสอง ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงถึงข้อค้นพบที่ได้จากการพัฒนาและออกแบบกระบวนการเรียนรู้ พบว่า กระบวนการเรียนรู้ที่พัฒนาแล้วเป็น “กระบวนการการเรียนรู้แบบ 3 : 5 : 7” ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาทักษะชีวิตทั้งสี่ด้านของเด็กและเยาวชนผ่านประเพณีท้องถิ่นฮัตติบสอง คือ จากการประชุมเสวนาระดมสมองร่วมกันกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการเตรียมการวางแผนและออกแบบกระบวนการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ในการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชนผ่านประเพณีท้องถิ่นฮัตติบสองประกอบด้วย 3 ฐานการเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอนและฐานการเรียนรู้แต่ละฐาน ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้รวม 7 กิจกรรม ผู้วิจัยนำเสนอรายละเอียดวิธีการในการจัดกระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาพัฒนาทักษะชีวิตทั้งสี่ด้าน ผ่านการเรียนรู้ประเพณีท้องถิ่นฮัตติบสอง ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 เตรียมการ และวางแผน ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์การวิจัย และอธิบายขั้นตอนการจัดกิจกรรม ให้กับครูภูมิปัญญา และสร้างทีมงาน

ผู้วิจัยเริ่มต้นจัดกิจกรรมโดยแบ่งกิจกรรมออกเป็น 2 กิจกรรม คือ กิจกรรมที่ 1 วิเคราะห์องค์ความรู้และ กิจกรรมที่ 2 การสร้างความเข้าใจกับทีมงาน

กิจกรรมที่ 1 วิเคราะห์องค์ความรู้ จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะชีวิต

กิจกรรมที่ 2 จัดประชุมสนทนากลุ่ม ในวันอาทิตย์ที่ 26 กุมภาพันธ์ 2555 เวลา 09.00 – 11.00 น. เพื่อสร้างความเข้าใจกับทีมงาน และเตรียมการ วางแผน ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์การวิจัย และอธิบายขั้นตอนวิธีการจัดกิจกรรมกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ครู ผู้ปกครอง กลุ่มผู้นำชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น เด็กและเยาวชน จำนวน 12 คน โดยใช้เรื่องเล่าเร้าพลังที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์จริงในการดำเนินชีวิตของครูภูมิปัญญา และร่วมกันกำหนดบทบาทหน้าที่ของทีมงานในการจัดกิจกรรม ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบบันทึกการประชุม สรุปผลการประชุม ผู้วิจัยจัดเก็บข้อมูล ดังนี้คือ 1) แผนภาพบทบาทหน้าที่ทีมงาน 2) ปฏิทินการดำเนินงาน และ 3) แผนการปฏิบัติการจัดกิจกรรม

ขั้นที่ 2 สานสัมพันธ์ และสัมภาษณ์ภูมิปัญญา

ผู้วิจัย เด็กและเยาวชนร่วมกันสัมภาษณ์ภูมิปัญญา และนัดหมายวัน เวลา ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละฐานการเรียนรู้ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบบันทึกการสัมภาษณ์



ภาพประกอบที่ 3 การสานสัมพันธ์ และสัมภาษณ์ภูมิปัญญาของเด็กและเยาวชนในชุมชนบ้านกุดแสง

ขั้นที่ 3 ออกแบบกิจกรรมและฐานการเรียนรู้

ผู้วิจัย เด็กและเยาวชน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ครูภูมิปัญญา กลุ่มผู้นำชุมชน และผู้ปกครองจำนวน 12 คน ได้สนทนาร่วมกันเพื่อออกแบบกิจกรรมในการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชนผ่านประเพณีท้องถิ่นฮีตสิบสอง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลแต่ละฐานการเรียนรู้ ได้แก่ แบบบันทึกการประชุม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตการมีส่วนร่วม แบบสำรวจ และแบบประเมินทักษะชีวิตหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มติที่ประชุม มีข้อสรุปความคิดเห็นว่า ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นฐานการเรียนรู้ ในแหล่งเรียนรู้กับภูมิปัญญาท้องถิ่น และแบ่งฐานการเรียนรู้ออกเป็น 3 ฐาน และ 7 กิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งกิจกรรมในการเรียนรู้แต่ละฐานการเรียนรู้จะใช้การฟังเรื่องเล่าเราพั่งและเรียนรู้ร่วมกันแบบสนทนากลุ่ม เป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชนผ่านประเพณีท้องถิ่นฮีตสิบสอง ได้แก่

ฐานที่ 1 เปิดตำนานบ้านกุดแสง

กิจกรรมที่ 1 เรียนรู้ตัวหนูเพื่อพัฒนาตัวเรา

กิจกรรมที่ 2 เรียนรู้ประวัติหมู่บ้านกุดแสง

กิจกรรมที่ 3 สำรวจภูมิปัญญาและประเพณีที่ดั้งเดิมของบ้านกุดแสง

ฐานที่ 2 สืบสานประเพณีวิถีชีวิตของคนรุ่นหลัง

กิจกรรมที่ 1 ประเพณีที่ควรสืบทอดในท้องถิ่นของเรา

กิจกรรมที่ 2 เรียนรู้ได้ต้องปฏิบัติตามเป็น

กิจกรรมที่ 3 ปฏิบัติได้ต้องสืบทอดต่อไป

ฐานที่ 3 องค์กรความรู้ที่หนูได้

กิจกรรมที่ 1 ร่วมมือรวมใจสร้างสรรค์ผลงาน

ขั้นที่ 4 เรียนรู้และปลูกฝังมรดกทางวัฒนธรรม ด้านประเพณีท้องถิ่นฮิดลิบสองคตองลิบตี และนำเสนอผลงานองค์ความรู้ที่ได้รับซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาในการจัดกระบวนการเรียนรู้แต่ละฐานการเรียนรู้มีรายละเอียดดังนี้

ฐานการเรียนรู้ที่ 1 เปิดตำนานบ้านกุดแสง

ประกอบด้วย 3 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 สนทนากลุ่มหาปัญหาในชุมชน กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 เรียนรู้ประวัติหมู่บ้านกุดแสง และกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 สำรวจภูมิปัญญาและประเพณีที่ค้ำจุนของบ้านกุดแสง

กิจกรรมที่ 1 จัดสนทนากลุ่มเพื่อหาปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนบ้านกุดแสง



ภาพประกอบที่ 4 แสดงการจัดสนทนากลุ่มเพื่อหาปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนบ้านกุดแสง

วันเสาร์ ที่ 3 มีนาคม เวลา 09.30 – 11.00 น. ผู้วิจัยรวมกลุ่มเด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมายจำนวน 20 คน ทำความรู้จัก สร้างความคุ้นเคยกัน จากนั้นผู้วิจัยได้เข้าร่วมสนทนากลุ่มและให้เด็กและเยาวชนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวเองที่ส่งผลไม่ดีต่อชุมชน โดยเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันภายในกลุ่ม และหาทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน หลังจากนั้นให้เด็กและเยาวชนแบ่งกลุ่มกันเพื่อนำเสนอผลสรุปปัญหาของตนเองที่ส่งผลไม่ดีต่อชุมชน พร้อมด้วยการหาวิธีแก้ไขปัญหาดังกล่าวร่วมกันเพื่อนำไปพัฒนาทักษะชีวิตของตนเอง

จากการจัดกิจกรรมที่ 1 การจัดกลุ่มสนทนาเพื่อหาปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน พบว่าพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนที่แสดงออกถึงการมีทักษะชีวิต ดังนี้

1. ด้านความคิดสร้างสรรค์ พบว่า เด็กและเยาวชนสามารถคิดได้จนค้นพบปัญหาของตนเองที่ส่งผลไม่ดีต่อชุมชนและหาแนวทางการแก้ไขปัญหาคด้วยวิธีการต่างๆที่หลากหลายแปลกใหม่ตามแนวคิดของตนเอง

2. ด้านความตระหนักรู้ในตน พบว่า เด็กและเยาวชนได้ค้นพบข้อผิดพลาดความตนเองและพร้อมที่จะแก้ไขปัญหาคงตนเองที่ผิดพลาดได้ด้วยตนเอง

3. ด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ พบว่า เด็ก และเยาวชนสามารถ พูด ถูยและอธิบายเกี่ยวกับปัญหาของตนเองพร้อมวิธีการแก้ปัญหาให้เพื่อนฟัง ได้อย่างเข้าใจ และมีวาจาที่ไพเราะ

4. ด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล พบว่า เด็กและเยาวชนได้ช่วยกันคิดวิเคราะห์หาปัญหาของตนเองที่ส่งผลไม่ดีต่อชุมชนพร้อมร่วมกันหาแนวทางการแก้ไขปัญหาร่วมกัน ได้อย่างถูกต้อง

กิจกรรมที่ 2 เรียนรู้ประวัติบ้านกุศแสง



ภาพประกอบที่ 5 แสดงการเรียนรู้ประวัติบ้านกุศแสง

วันเสาร์ ที่ 3 มีนาคม 2555 เวลา 13.30 – 15.00 น. เด็กและเยาวชนรู้สึกตื่นเต้นที่จะได้เรียนรู้ประวัติหมู่บ้านของตนเองจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้วิจัยได้นำเด็กและเยาวชนไปที่บ้านครุภูมิปัญญาซึ่งตามกำหนดการที่ได้ประสานงานกับครุภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ โดยให้เด็กและเยาวชนนั่งเป็นแถวเพื่อรอครุภูมิปัญญา เด็กและเยาวชนทุกคนอยู่ในอาการที่สงบ เพราะรู้สึกตื่นเต้น เมื่อครุภูมิปัญญามาถึงผู้วิจัยแนะนำครุภูมิปัญญา คือ คุณแม่ทิ หันจางสิทธิ์ ท่านเป็นผู้รู้เกี่ยวกับประวัติหมู่บ้าน ผู้วิจัยให้เด็กและเยาวชนได้กราบไหว้มอบตัวเป็นลูกศิษย์ครุภูมิปัญญา และแนะนำการปฏิบัติตัวต่อครุภูมิปัญญา การใช้ท่าทาง วาจา การถามและการตอบคำถาม ที่เหมาะสม ตามกาลเทศะ จากนั้นครุภูมิปัญญาเริ่มเล่าเรื่องเกี่ยวกับประวัติหมู่บ้านกุศแสง เด็กและเยาวชนมีความสนใจและตั้งใจฟังจนกระทั่งครุภูมิปัญญาเล่าจบ ก็มีการสนทนาถามตอบระหว่างครุภูมิปัญญา กับ เด็กและเยาวชน เกี่ยวกับเรื่องประวัติของหมู่บ้าน

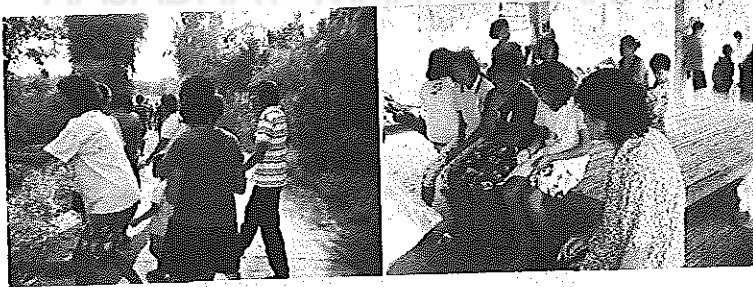
หลังจากเด็กและเยาวชนได้ซักถามสนทนา แล้วผู้วิจัยให้เด็กและเยาวชนแบ่งกลุ่มกลุ่มละ 5 คน เพื่อสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการเล่าเรื่องและสนทนากลุ่มจัดทำแผนผังความคิด และให้เด็กและเยาวชนศึกษาความรู้เพิ่มเติมจากเอกสารประวัติหมู่บ้านและนำเสนอชิ้นงานของ

กลุ่มตนเอง เพื่อสะท้อนผลการเรียนรู้ และสืบค้นข้อมูลของเด็กและเยาวชน สามารถนำความรู้ มาเขียนเล่าเป็นเรื่องราวได้อย่างถูกต้อง และนำเสนอความรู้ต่อเพื่อนในห้องอย่างสนุกสนาน แล้วให้เด็กและเยาวชนคิดวิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้เกิดผลสำเร็จของงานและความสำคัญของการ นำทักษะชีวิตทั้ง 4 ด้าน ไปใช้ในชีวิต

จากการจัดกิจกรรมที่ 2 การเรียนรู้ประวัติบ้านกุดแสง พบว่าพฤติกรรมของเด็กและ เยาวชนที่แสดงออกถึงการมีทักษะชีวิต ดังนี้

1. ด้านความคิดสร้างสรรค์ พบว่า เด็กและเยาวชนสามารถทำแผนผังความคิด ถ่ายทอดเรื่องประวัติบ้านกุดแสงลงบนกระดาษรู้ฟ้ได้ด้วยตนเองอย่างสร้างสรรค์ และทำ ออกมาในรูปแบบที่แตกต่างกันไปตามแนวคิดของตนเอง
2. ด้านความตระหนักรู้ในตน พบว่า เด็กและเยาวชนเข้าใจบทบาทของตนเอง ปฏิบัติตนต่อครูภูมิปัญญาและต่อเพื่อนในกลุ่ม ใช้คำพูดต่อครู ต่อเพื่อน ได้อย่างเหมาะสม และ นำความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม
3. ด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ พบว่า เด็ก และเยาวชนสามารถทำงาน ร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี และสื่อสารกันอย่างมีประสิทธิภาพ ทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมี ความสุข
4. ด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล พบว่า ภายในกลุ่มของเด็กและ เยาวชนได้ช่วยกันคิดและเขียนแผนผังความคิดเรื่องประวัติบ้านกุดแสงอย่างมุ่งมั่น ซึ่งทุกคน ช่วยกันทำงานอย่างเต็มใจและมีความสุขในการทำงานร่วมกัน

กิจกรรมที่ 3 สำรวจหมู่บ้านและภูมิปัญญาชาวบ้านกุดแสง



ภาพประกอบที่ 6 แสดงการสำรวจหมู่บ้านและภูมิปัญญาชาวบ้านกุดแสง

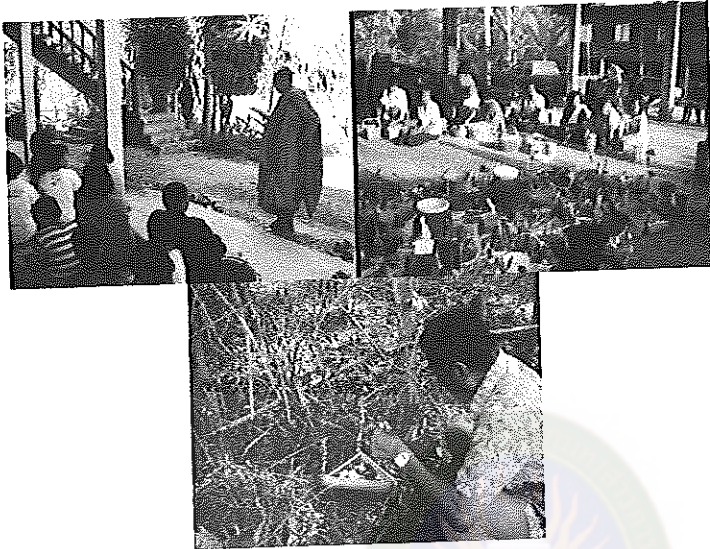
วันอาทิตย์ ที่ 4 มีนาคม 2554 เวลา 16.00 – 18.30 น. ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มเด็กและเยาวชนออกเป็นสี่กลุ่มๆ ละห้าคนออกไปสำรวจหมู่บ้านและสัมภาษณ์ชาวบ้านเพื่อให้ทราบว่า ในหมู่บ้านมีภูมิปัญญาด้านใดบ้างแล้วให้สรุปลงในแบบบันทึกการสำรวจชุมชนที่เตรียมให้ ตามความคิดของเด็กและเยาวชนเองจากนั้นให้เด็กและเยาวชนสังเคราะห์สะท้อนผลการสำรวจ และสัมภาษณ์ชาวบ้าน ซึ่งเป็นการนำความรู้ที่ได้ในการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชน จากนั้นนำผลงานของตนเองออกมาเสนอและสะท้อนความภาคภูมิใจของตนต่อผลงานและ เสนอข้อคิดวิเคราะห์ผลสำเร็จของงานเพื่อนำไปพัฒนาทักษะชีวิตของตนเอง

จากการจัดกิจกรรมที่ 3 สำรวจหมู่บ้านและภูมิปัญญาชาวบ้านทุกแคว้น พบว่า พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกถึงการมีทักษะชีวิต ดังนี้

1. ด้านความคิดสร้างสรรค์ พบว่า เด็กและเยาวชนสามารถทำแผนผังถ่ายทอดเรื่องราวการสำรวจหมู่บ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่นออกมาได้ด้วยตนเองอย่างสร้างสรรค์ และทำออกมาในรูปแบบที่แตกต่างกันไปตามแนวคิดของตนเอง
2. ด้านความตระหนักรู้ในตน พบว่า เด็กและเยาวชนเข้าใจบทบาทของตนเองปฏิบัติตนเมื่อเข้าหาผู้ใหญ่ และใช้คำพูดที่อ่อนหวาน น่าสนใจ นอกจากนี้เมื่อเข้าหาผู้ใหญ่ก็ปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม และถูกต้อง
3. ด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ พบว่า เด็กและเยาวชน สามารถสื่อสารกับเพื่อนและภูมิปัญญาได้อย่างเหมาะสม เมื่อต้องการสนทนาและร่วมกันทำงาน
4. ด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล พบว่า เด็กและเยาวชนช่วยกันสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการสำรวจหมู่บ้านและภูมิปัญญาชาวบ้านอย่างเต็มที่และมีความสุขในการทำงานร่วมกันอย่างจริงจัง

ฐานการเรียนรู้ที่ 2 สืบสานประเพณีวิถีชีวิตของชนรุ่นหลัง

กิจกรรมที่ 1 ประเพณีที่ควรสืบทอดในท้องถิ่นของเรา



ภาพประกอบที่ 7 แสดงประเพณีที่ควรสืบทอดในท้องถิ่นของเรา

วันเสาร์ ที่ 10 มีนาคม 2554 เวลา 09.30 – 11.00 น. ผู้วิจัยได้นำเด็กและเยาวชนไปที่วัด เพื่อฟังหลวงตาภิเษกเกี่ยวกับประเพณีที่ควรสืบทอดในท้องถิ่น เด็กและเยาวชนทุกคนอยู่ในอาการที่สงบเพราะอยู่ในสถานที่ ศักดิ์สิทธิ์ที่ทุกคนนับถือ เมื่อหลวงพ่อกำลังพูดก็ถาม หล่อเล่นเด็กและเยาวชนว่าแต่ก่อนไม่เห็นมาวัดเยอะขนาดนี้วันนี้เกิดอะไรขึ้น จากนั้นผู้วิจัยจึง ได้กราบเรียนเรื่องราวทั้งหมดให้หลวงตาฟัง ผู้วิจัยให้เด็กและเยาวชนได้กราบไหว้มอบตัวเป็น ถูกศิษย์ และแนะนำการปฏิบัติตัวต่อหลวงพ่อก่อน การใช้ท่าทาง วาจา การถามและการตอบคำถาม ที่เหมาะสม ตามกาลเทศะ จากนั้นหลวงตาก็ เริ่มเล่าเรื่องเกี่ยวกับประเพณีท้องถิ่นฮีตสิบสอง คองสิบสี่ เด็ก และเยาวชนมีความสนใจและตั้งใจฟัง เมื่อฟังจบการเล่าเรื่อง จากนั้นเป็น กิจกรรมสนทนาธรรม เด็ก และเยาวชนมีความสงสัยหลายอย่างเกี่ยวกับประเพณีฮีตสิบสอง คองสิบสี่ จำได้ถามหลวงตา เพื่อขุดข้อสงสัยทั้งหลาย ซึ่งจากการสนทนา สักถามของเด็กและ เยาวชนนั้นเป็นคำถามที่มีประโยชน์มาก จากนั้นผู้วิจัยได้ให้เด็กและเยาวชนทุกคนสรุปองค์ ความรู้ที่ได้ออกมาในรูปแบบของตนเอง เพื่อเป็นสรุปยืนยันความรู้ที่เด็กและเยาวชน ได้รับและ เพื่อนำไปพัฒนาทักษะชีวิตต่อไป

จากกิจกรรมที่ 1 ประเพณีที่ควรสืบทอดในท้องถิ่นของเรา พบว่าพฤติกรรมของเด็ก และเยาวชนที่แสดงออกถึงการมีทักษะชีวิต ดังนี้

1. ด้านความคิดสร้างสรรค์ พบว่า เด็กและเยาวชนสามารถสรุปองค์ความรู้เรื่อง ประเพณีท้องถิ่นได้ด้วยตนเองด้วยข้อมูลที่ถูกต้องตามแนวคิดของคนที่หลากหลาย และ ตกแต่งชิ้นงานได้อย่างสวยงาม
2. ด้านความตระหนักรู้ในตน พบว่า เด็กและเยาวชนเข้าใจบทบาทของตนเอง ปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์ และต่อเพื่อนในกลุ่ม ใช้คำพูดต่อพระสงฆ์ ต่อเพื่อนได้อย่างเหมาะสม
3. ด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพพบว่า เด็กและเยาวชนสามารถสื่อสารกับ เพื่อนในกลุ่มของตนเอง และกับพระสงฆ์ได้เป็นอย่างดี
4. ด้านการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล พบว่า เด็กและเยาวชนได้ช่วยกันคิด และเขียนแผนผังความคิดเรื่องประเพณีที่ควรสืบทอดในท้องถิ่นของเราอย่างมุ่งมั่น ซึ่งทุกคน ทำการสรุปอย่างจริงจัง และรู้จักช่วยกันเหลือเพื่อนอย่างเต็มใจและมีความสุขในการทำงาน ร่วมกัน

กิจกรรมที่ 2 เรียนรู้ได้ต้องปฏิบัติตามเป็น



ภาพประกอบที่ 8 แสดงการเรียนรู้ได้ต้องปฏิบัติตามเป็น

ผู้วิจัยได้ให้เด็กและเยาวชนได้ไปเรียนรู้ประเพณีท้องถิ่นฮัตติบสองที่อยู่ในช่วง ระยะเวลาของการวิจัย คือเดือนมีนาคม ถึง เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2555 ได้แก่ เดือนสาม ประเพณีบุญข้าวจี เดือนสี่ประเพณีบุญเบิกบ้าน เดือนห้าบุญสงกรานต์ เดือนหกไหว้ผีปู่ตาย สรุปได้ดังนี้

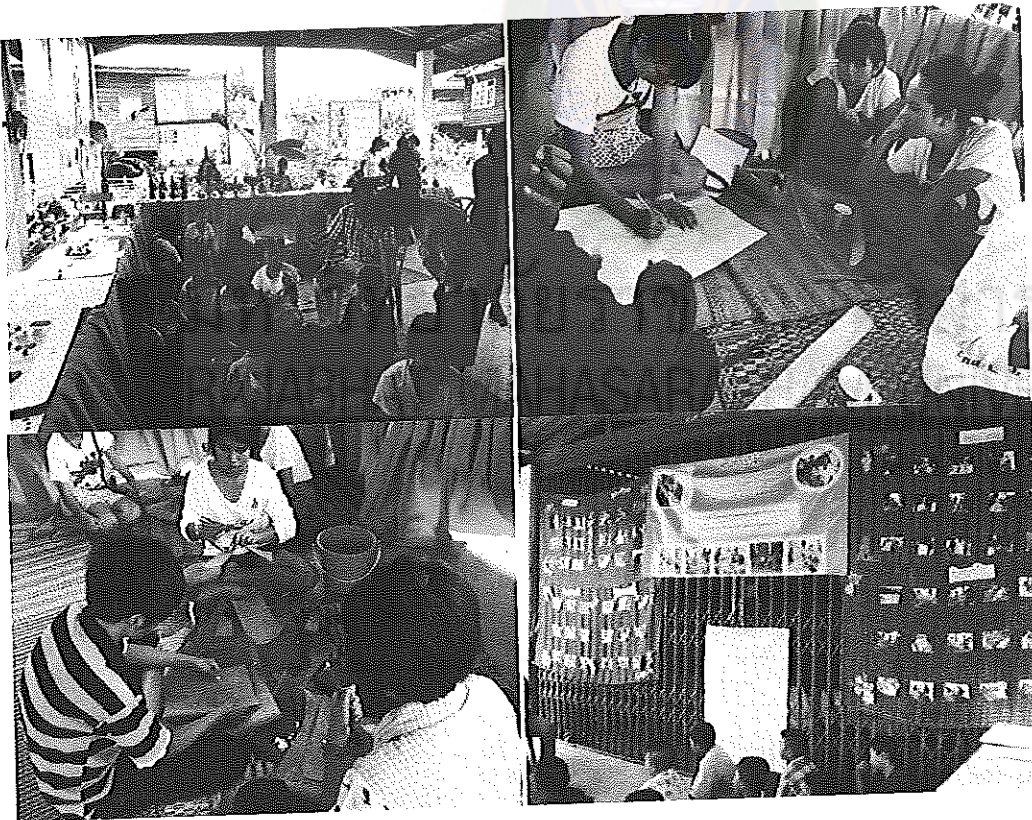
ตารางที่ 8 แสดงวัน เวลาและ เดือนที่เด็กและเยาวชนได้เข้าร่วมกิจกรรม

วันและ เวลา	รูปภาพ	ประเพณีที่จัด
วันอาทิตย์ ที่ 11 มี.ค. 55 07.00 น. - 12.00 น.		<p>1. การเข้าร่วมประเพณีบุญข้าวจี</p> <p>- เด็กและเยาวชนร่วมกันทำข้าวจีด้วยตนเอง จากนั้นนำไปใส่บาตรที่วัด และฟังพระเทศนา ก่อนแยกย้ายกันกลับบ้าน</p>
วันเสาร์ที่ 31 มี.ค. 55 08.00 น. - 12.00 น.		<p>2. เข้าร่วมประเพณีท้องถิ่นคือ การทำบุญเบิกบ้าน</p> <p>- เด็กและเยาวชนร่วมกันทำกระทงสามเหลี่ยม และนำสิ่งที่ไม่ดีใส่ในกระทงได้แก่ การตัดเล็บ ตัดผม และเขียนข้อความที่ไม่ดีใส่ลงไป ในกระทง และนำไปให้พระสวดเมื่อพระสวดเสร็จก็นำกระทงไปทิ้งท้ายหมู่บ้านเพื่อความเป็นสิริมงคลของตนเองและหมู่บ้าน</p>
วันจันทร์ที่ 16 เม.ย. 55 13.30 น. - 17.30 น.		<p>3. เข้าร่วมประเพณีท้องถิ่นคือ บุญสงกรานต์</p> <p>- เด็กและเยาวชนร่วมกันขนทรายเข้าวัด เพื่อก่อเจดีย์ทรายและร่วมกันทรงน้ำพระในตอนเย็นเพื่อความเป็นสิริมงคลในชีวิต</p>
วันเสาร์ที่ 19 พ.ค. 55 13.30 น. - 16.30 น.		<p>4. เข้าร่วมประเพณีท้องถิ่นคือ พิธีการไหว้ดอนปู่ตา</p> <p>- เด็กและเยาวชนได้ช่วยภูมิปัญญาจัดเตรียมสำหรับอาหารเพื่อใช้ในการถวายดอนปู่ตา และกล่าวคำถวายตามภูมิปัญญาจากนั้นได้ร่วมค่านากับภูมิปัญญา</p>

จากกิจกรรมที่ 2 เรียนรู้ได้ต้องปฏิบัติตามเป็นพบว่าพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนที่แสดงออกถึงการมีทักษะชีวิต ดังนี้

1. ด้านความคิดสร้างสรรค์ พบว่า เด็กและเยาวชนสามารถเลือกใช้ข้าวของหรืออุปกรณ์ต่างๆมาทดแทนกันได้อย่างลงตัวในการเข้าร่วมประเพณีแต่ละประเพณี
2. ด้านความตระหนักรู้ในตน พบว่า เด็กและเยาวชนสามารถเรียนรู้และปฏิบัติตามประเพณีท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมและถูกต้อง
3. ด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ พบว่า เด็กและเยาวชนพูดจากับผู้ใหญ่ได้อย่างอ่อนน้อมถ่อมตน รู้จักเขาไปตามว่าให้ตนเองพอที่จะช่วยอะไรได้บ้าง และได้ปฏิบัติตามประเพณีท้องถิ่นได้ด้วยตนเอง
4. ด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล พบว่า ทุกคนช่วยเหลือกันทำงานมีน้ำใจต่อผู้ใหญ่รู้จักช่วยงานด้วยความเต็มใจ

กิจกรรมที่ 3 ปฏิบัติได้ต้องสืบสานต่อไป



ภาพประกอบที่ 9 แสดงปฏิบัติได้ต้องสืบสานประเพณีท้องถิ่น

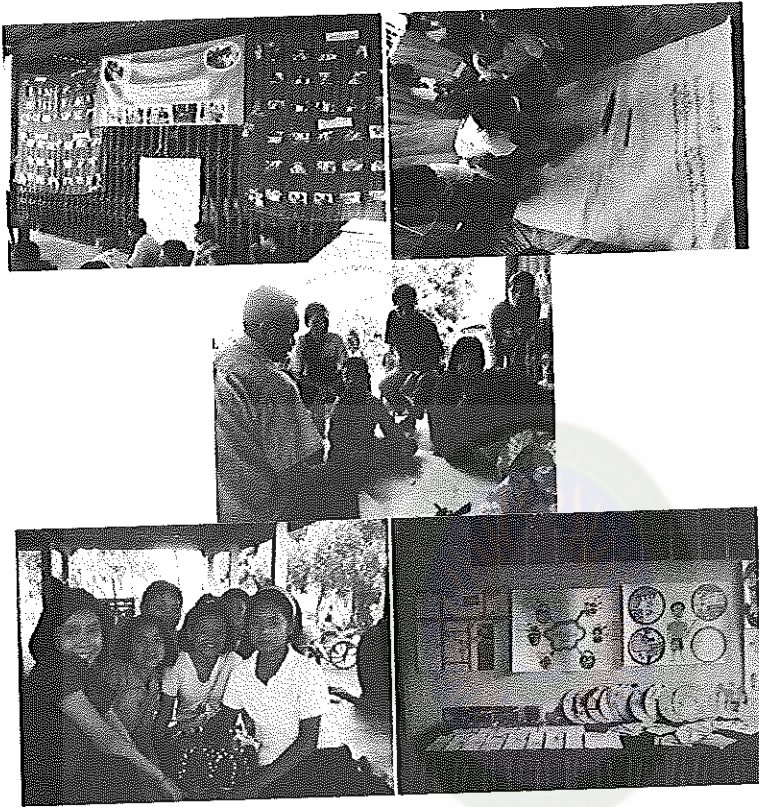
วันอาทิตย์ ที่ 20 พฤษภาคม 2555 เวลา 09.30 – 11.30 น. ผู้วิจัยได้รวมกลุ่มเด็กและเยาวชนอีกครั้ง แล้วแบ่งกลุ่มตามความชอบในแต่ละประเพณี โดยให้แต่ละกลุ่มทำการจำลองประเพณีที่ตนเองชอบแล้วจัด นิทรรศการให้ชาวบ้านได้ทราบความเป็นมาของแต่ละประเพณี บรรยายภาคในงานจัดนิทรรศการนี้เป็นไปอย่างราบรื่น มีผู้เข้ามาเยี่ยมชมนิทรรศการเกี่ยวกับประเพณีท้องถิ่นด้วยความตื่นเต้น เป็นจำนวนมาก เด็กและเยาวชนแต่ละกลุ่มก็จะยืนอยู่ประจำกลุ่มของตนเองเพื่อรอตอบคำถามและให้ความรู้เกี่ยวกับประเพณีท้องถิ่นตามที่ตนเองได้รับมอบหมายจากเพื่อนในกลุ่ม

จากกิจกรรมที่ 3 ปฏิบัติได้ต้องสืบสานต่อไป พบว่าพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนที่แสดงออกถึงการมีทักษะชีวิต ดังนี้

1. ด้านความคิดสร้างสรรค์ พบว่า เด็กและเยาวชนสามารถหาอุปกรณ์ และจัดเตรียมงานกลุ่มของตนเองได้อย่างถูกต้อง หลากหลาย และน่าสนใจ
2. ด้านความตระหนักรู้ในตน พบว่าเตรียมความพร้อมทุกอย่างเกี่ยวกับงานจัดนิทรรศการประเพณีท้องถิ่นด้วยตนเองได้อย่างถูกต้อง โดยไม่ต้องรอให้ครูผู้มีปัญญาคอยบอก
3. ด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ พบว่า เด็กและเยาวชนสื่อสารกันดูมีความสุขและดีใจ เมื่อร่วมกันจัดนิทรรศการประเพณีท้องถิ่นออกมาแล้วมีคนมาเยี่ยมชมสอบถามเป็นจำนวนมาก ทำให้เด็กและเยาวชนสื่อสารและตอบคำถามอย่างชัดเจนเป็นอย่างดี
4. ด้านการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล พบว่า เด็กและเยาวชนทุกคนช่วยกันทำงานอย่างจริงจังและมีน้ำใจต่อกัน โดยการช่วยกันหาอุปกรณ์ต่างๆ ที่สวยงามมีประดับในงาน โดยไม่แบ่งแยกกลุ่มกัน

ฐานการเรียนรู้ที่ 3 องค์ความรู้ที่หนูได้

กิจกรรมที่ 1 ร่วมมือร่วมใจสร้างสรรค์ผลงาน



ภาพประกอบที่ 10 แสดงการร่วมมือร่วมใจสร้างสรรค์ผลงาน

วันอาทิตย์ ที่ 20 พฤษภาคม 2555 เวลา 13.30 – 16.30 น. ผู้วิจัยได้รวมกลุ่มเด็กและเยาวชนเพื่อมาร่วมกันสร้างผลงานต่างๆ จากการเข้าร่วมกิจกรรมทั้ง 3 ฐาน และ 7 กิจกรรม ออกมาในรูปแบบของการสรุปองค์ความรู้ที่ได้ลงบนกระดาษที่เตรียมไว้ และ การทำสมุดเล่มเล็กของตนเองและติดโชว์ภาพประมวลผลการจัดกิจกรรมทั้งหมด เพื่อจัดนิทรรศการให้ชาวบ้านได้ทราบความเป็นมาของแต่ละประเพณีในท้องถิ่นบรรยากาศในงานจัดนิทรรศการนี้เป็นไปอย่างราบรื่น มีผู้เข้ามาเยี่ยมชมนิทรรศการผลงานเกี่ยวกับประเพณีท้องถิ่นด้วยความตื่นตัวเป็นจำนวนมาก

จากการจัดกิจกรรม ฐานที่ 3 กิจกรรมที่ 1 เรื่องการร่วมมือร่วมใจสร้างสรรค์ผลงาน พบว่า พฤติกรรมของเด็กและเยาวชนที่แสดงออกถึงการมีทักษะชีวิต ดังนี้

1. ด้านความคิดสร้างสรรค์ พบว่า เด็กและเยาวชนทำกิจกรรมแต่ละอย่างออกมาได้อย่างถูกต้องและสวยงามด้วยเนื้อหาความคิดวิเคราะห์ที่หลากหลาย

2. ด้านความตระหนักรู้ในตน พบว่า เด็กและเยาวชนจะเข้าใจความสามารถและความถนัดของตนเองสามารถเลือกทำชิ้นงานที่เหมาะสมกับความสามารถและความถนัดทำให้มีความสุขในการทำงาน

3. ด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ พบว่า เด็กและเยาวชนสามารถสื่อสารกันด้วยภาษาที่ไพเราะน่าฟังและมีความสุข เมื่อร่วมกันสร้างสรรค์ผลงาน

4. ด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล พบว่า สมาชิกในกลุ่มช่วยเหลือกันมีความรักความสามัคคีในกลุ่มจัดทำผลงานจนเสร็จสมบูรณ์ และยังได้จัดทำผลงานสาธารณประโยชน์ เช่น การเผยแพร่ความรู้เรื่องประเพณีท้องถิ่นและการให้ความรู้แก่ชุมชน โดยการจัดนิทรรศการประเพณีท้องถิ่น

ตอนที่ 3 ผลที่เกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชนผ่านประเพณีท้องถิ่นฮีตสิบสอง ชุมชนบ้านกุดแสง ตำบลวัฒนา อำเภอส่องดาว จังหวัดสกลนคร

จากกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน โดยขั้นที่ 5 เป็นการประเมินทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชนผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ประเพณีท้องถิ่นฮีตสิบสอง ชุมชนบ้านกุดแสงตำบลวัฒนา อำเภอส่องดาว จังหวัดสกลนครมีรายละเอียดดังนี้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชนทุกฐานการเรียนรู้และทุกกิจกรรมการเรียนรู้ โดยประเมินทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชนทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านความคิดสร้างสรรค์ 2) ด้านความตระหนักรู้ในตน 3) ด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ 4) ด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล โดยใช้แบบประเมินทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มาใช้ในการสังเกตพฤติกรรมและตรวจสอบจากแบบบันทึกการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชนร่วมกับผู้ช่วยวิจัย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 9 ผลการประเมินทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชนผ่านประเพณีท้องถิ่นบ้านกุดแสง
ทั้ง 3 สถานการณ์เรียนรู้

ที่	ทักษะชีวิตของเด็ก และเยาวชน	ผลการประเมินทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชน							
		ฐาน ที่ 1	ฐาน ที่ 2	ฐาน ที่ 3	รวม	\bar{X}	S.D.	ร้อยละ	ระดับ
1	ด้านความคิด สร้างสรรค์	4.05	4.10	3.85	12.00	4.00	0.39	80.00	มาก
2	ด้านความตระหนักรู้ ในตน	4.10	3.90	4.00	12.00	4.00	0.30	80.00	มาก
3	ด้านการสื่อสารอย่าง มีประสิทธิภาพ	3.50	3.65	3.35	10.50	3.50	0.30	70.00	ปาน กลาง
4	ด้านการสร้าง สัมพันธภาพระหว่าง บุคคล	4.60	4.50	4.40	13.50	4.50	0.30	90.00	มาก
	รวม	16.25	16.15	15.60	48.03	16.00	1.30	320	-
	เฉลี่ย	4.06	4.30	3.90	12.00	4.00	0.64	80.00	มาก
	ร้อยละ	81.25	80.75	78.00	80.00	80.00	-	80.00	-

จากตารางที่ 9 ผลการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชนผ่านกิจกรรมประเพณี
ท้องถิ่น พบว่าเด็กและเยาวชนมีทักษะชีวิตภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D.= 0.64)
คิดเป็นร้อยละ 80.00 เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย
ดังนี้

ด้านความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.00$, S.D.= 0.39) คิดเป็นร้อยละ 80.00
ด้านความตระหนักรู้ในตน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.00$, S.D.= 0.30) คิดเป็นร้อยละ 80.00 ด้าน
การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.50$, S.D.= 0.30) คิดเป็นร้อยละ
70.00 ด้านการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.50$, S.D.= 0.30) คิดเป็น
ร้อยละ 90.00 และเมื่อพิจารณาพัฒนาการของเด็กและเยาวชน การพัฒนาทักษะชีวิตในแต่ละด้าน
สูงขึ้นเป็นลำดับทุกด้าน

ผลการประเมินทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชนผ่านการเรียนรู้ประเพณีท้องถิ่น พบว่า เด็กและเยาวชนมีทักษะชีวิต อยู่ในระดับมากและมีพัฒนาการของทักษะชีวิตที่ดีขึ้นเป็นลำดับในทุกด้าน เมื่อพิจารณาตามฐานการเรียนรู้ ฐานการเรียนรู้ที่ 1 สูงกว่าฐานการเรียนรู้ที่ 2 ฐานการเรียนรู้ที่ 2 สูงกว่าฐานการเรียนรู้ที่ 3 ตามลำดับ

ตารางที่ 10 ผลการประเมินทักษะชีวิตก่อนและหลังการจัดกิจกรรมผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ ประเพณีท้องถิ่นบ้านกุดแสลง ของเด็กและเยาวชน

ร.ก.	ทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชน	ผลการประเมินทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชน							
		ก่อนการจัดกิจกรรม				หลังการจัดกิจกรรม			
		\bar{X}	S.D.	ร้อยละ	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ร้อยละ	ระดับ
1	ด้านความคิดสร้างสรรค์	2.50	0.43	50	น้อย	4.00	0.39	80.00	มาก
2	ด้านความตระหนักรู้ในตน	2.50	0.52	50	น้อย	4.00	0.30	80.00	มาก
3	ด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ	1.50	0.39	30	น้อยที่สุด	3.50	0.30	70.00	ปานกลาง
4	ด้านการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล	3.00	0.39	60	ปานกลาง	4.50	0.30	90.00	มาก
รวม		9.5	1.74	190	-	16.00	1.30	320.0	-
เฉลี่ย		2.37	0.83	47.50	น้อย	4.00	0.64	80.00	มาก
ร้อยละ		47.50	8.73	47.50	-	80.00	6.48	80.00	-

จากตารางที่ 10 ผลการประเมินทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชน ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ประเพณีท้องถิ่น จำนวน 20 คน ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชน พบว่า ทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชนหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม โดยก่อนการจัดกิจกรรมเด็กและเยาวชนมีทักษะชีวิต อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.37$,

S.D. = 0.83) คิดเป็นร้อยละ 47.50 และหลังการจัดกิจกรรมของเด็กและเยาวชนมีทักษะชีวิต อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 4.00, S.D. = 0.64) คิดเป็น ร้อยละ 80.00

จากผลการประเมินทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชน ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ประเพณีท้องถิ่น พบว่า ทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชนหลังจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมทั้ง 4 ด้าน

3. การจัดเวทียืนยันข้อมูล

ผลการจัดเวทียืนยันข้อมูล ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการวิจัยมีความคิดเห็นตรงกันว่า ข้อมูลที่ผู้วิจัยนำเสนอมาทั้งหมดเป็นข้อมูลที่มีความถูกต้อง แม่นยำ สมบูรณ์ เป็นธรรม และมีความน่าเชื่อถือของการวิเคราะห์ข้อมูล และยืนยันข้อมูลว่าเด็กและเยาวชน จำนวน 20 คน ได้รับการพัฒนาทักษะชีวิตให้มีความตระหนักในตนเอง เช่น การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ รู้จักช่วยงานผู้ปกครองและรู้จักทำบุญในช่วงประเพณีต่างๆ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเด็กและเยาวชน กับภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า ในงานบุญประเพณี เช่น ประเพณีสงกรานต์ที่จัดขึ้นในแต่ละปีจะมีเด็กและเยาวชนให้ความสนใจและมีส่วนร่วมในกิจกรรมร่วมไปถึงการทำบุญตามประเพณีต่างๆด้วย นอกจากนี้เด็กและเยาวชนในชุมชนมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น สังเกตได้จากการรู้จักเตรียมอุปกรณ์หรือข้าวของต่างๆที่ใช้ในการทำบุญในแต่ละประเพณีและการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพนั้น พบว่า เด็กและเยาวชน สามารถสื่อสารกับภูมิปัญญาด้วยวาจาที่สุภาพรู้จักการระแคะระคายมากขึ้น นอกจากนี้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประเพณีท้องถิ่นยังเป็นการปลูกฝังความรักความภูมิใจ ตีบสานประเพณีในท้องถิ่น ของตน ผู้เข้าร่วมเวทียืนยันข้อมูลมีความพึงพอใจในกระบวนการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชนสมควรให้เผยแพร่กระบวนการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชน ไปใช้เชื่อมโยงในสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ได้ และควรจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดไป

ผู้วิจัยนำเสนอรายละเอียดและรูปภาพ เพื่อสะท้อนผลการจัดเวทียืนยันข้อมูล ดังนี้



ภาพประกอบที่ 11 แสดงการจัดเวทียืนยันข้อมูล

นอกจากนี้ผู้วิจัยยัง ได้กล่าวถึงจุดประสงค์ของการวิจัยและผลที่เกิดขึ้นให้เด็กและเยาวชนดำเนินการนำเสนอผลงาน โดยผู้วิจัยได้แนะนำลำดับการกิจกรรม ส่วนเด็กและเยาวชนได้นำเสนอกิจกรรมต่างๆตามฐานการเรียนรู้ที่ตนเองได้รับมอบหมาย และการจัดนิทรรศการผลงาน หลังจากการนำเสนอผลงานของนักเรียนเสร็จสิ้นผู้วิจัยได้จัดประชุมเสวนา เพื่อแสดงความคิดเห็นสะท้อนผล และผู้ร่วมกิจกรรมได้แสดงความคิดเห็นที่หลากหลาย

จากการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชน ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ประเพณีท้องถิ่น ทั้ง 3 ฐานการเรียนรู้ 7 กิจกรรม ใช้เวลาในการจัดกิจกรรม 18 สัปดาห์ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์กระบวนการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชน และรูปแบบการจัดกิจกรรมในแต่ละกิจกรรม พบว่า

1. กระบวนการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชน ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ประเพณีท้องถิ่นประกอบด้วยกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 เตรียมการและวางแผน ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์การวิจัย อธิบายขั้นตอนการจัดกิจกรรมให้กับครูภูมิปัญญา และสร้างทีมงาน

ขั้นที่ 2 สานสัมพันธ์ และสัมภาษณ์ภูมิปัญญา

ขั้นที่ 3 ออกแบบกิจกรรมและฐานการเรียนรู้

ขั้นที่ 4 เรียนรู้และปลูกฝังมรดกทางวัฒนธรรม ด้านประเพณีท้องถิ่นฮิดลิบสอง และ

นำเสนอผลงานองค์ความรู้ที่ได้รับ

ขั้นที่ 5 ประเมินผลจากการนำเสนอผลงานที่สร้างสรรค์ ถอดบทเรียน สรุปผล จัดสนทนากลุ่ม เพื่อสะท้อนผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2. รูปแบบการจัดกิจกรรมกระบวนการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชน ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ประเพณีท้องถิ่น

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการจัดเวทีความน่าเชื่อถือของข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อค้นพบในรูปแบบของการจัดนิทรรศการ นำเสนอผลงานของเด็กและเยาวชน โดยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เด็กและเยาวชน และผู้ปกครอง ได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อมูลทุกฝ่ายว่ามีความถูกต้อง แม่นยำ สมบูรณ์ เป็นธรรมและความน่าเชื่อถือของข้อมูล ในวันที่ 3 มิถุนายน 2555 โดยผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบการจัดนิทรรศการ การนำเสนอข้อมูลผลงานเด็กและเยาวชน ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่าง ๆ ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ บันทึกการประชุมกลุ่ม สัมภาษณ์ และการประเมินทักษะชีวิต

4. ผลที่เกิดจากการใช้กระบวนการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชน ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ประเพณีท้องถิ่นชุมชนบ้านกุศแสงคำบถวัฒนา อำเภอสังขาร จังหวัดสกลนคร ปรากฏผล ดังนี้

ผลที่เกิดกับเด็กและเยาวชน

ในการวิจัยครั้งนี้ ทำให้เด็กและเยาวชนในหมู่บ้านกุศแสงจำนวน 20 คน ได้รับการพัฒนาทักษะชีวิตเด็กและเยาวชนมีความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน เด็กและเยาวชนตระหนักรู้ในตนเอง และทำงานที่ตนถนัด มีการประมาณตนทั้งด้านการแสดงออกทางกาย วาจา ใจ ด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ เด็กสามารถสื่อสารกับผู้อื่นเพื่อแสวงหาความรู้ และนำความรู้มาใช้ในการทำงาน ได้อย่างมีความสุข มีความรักความสามัคคีในหมู่คณะและเสียสละเพื่อส่วนรวม ซึ่งเกิดจากการที่เด็กได้เรียนรู้โดยการฝึกปฏิบัติจริงจากภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการทำงานเป็นกลุ่มฝึกการอยู่ร่วมกับสังคมตามวิถีชีวิตของชุมชน ทำให้เด็กและเยาวชนได้รับองค์ความรู้ มีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตซึ่ง เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องการทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล มีการจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง

ของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

ผลที่เกิดกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

การจัดกระบวนการเรียนรู้ในครั้งนี้ ส่งเสริมให้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้รู้ ผู้สูงอายุ ในชุมชนมีบทบาทในการถ่ายทอดความรู้สู่คนรุ่นใหม่ เกิดความภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และเห็นความสำคัญถึงองค์ความรู้ที่มีอยู่ในตัวเอง สามารถปรับตนเองให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ เกิดการรวมกลุ่มในเชิงสร้างสรรค์ของภูมิปัญญาในการสร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายการเรียนรู้ เกิดการรวมกลุ่มในเชิงสร้างสรรค์ของภูมิปัญญาในการสร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายการเรียนรู้ เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของบุคคล

ผลที่เกิดกับชุมชน

การวิจัยในครั้งนี้ ประชาชนชุมชนบ้านกุดแสง มีความภาคภูมิใจที่เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้ การสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน และเห็นความสำคัญขององค์ความรู้ ที่มีอยู่ในชุมชนของตนเองที่สั่งสมมาได้ก่อประโยชน์พร้อมยังสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างเด็กและเยาวชนกับชุมชนนอกจากนี้ชุมชนยังได้รับความรู้ โดยการจัดเวทียืนยันข้อมูล และการเผยแพร่เอกสารแผ่นพับ

ข้อค้นพบ

ในการวิจัย เรื่องการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชนผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ ประเพณีท้องถิ่น พบข้อค้นพบหลายประเด็น ดังนี้

1. กระบวนการที่สามารถพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชนผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ประเพณีท้องถิ่น คือ กระบวนการพัฒนาทักษะชีวิตซึ่งสามารถพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนได้ 4 ด้าน คือ 1) ด้านความคิดสร้างสรรค์ 2) ด้านความตระหนักรู้ในตน 3) ด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพและ 4) ด้านการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล
2. การมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้ปกครอง ครู ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ร่วมกันระดมความคิดศึกษาประเด็นปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นการ ได้ข้อมูลจากหลายแหล่งและเป็นข้อมูลขั้นต้น ส่งผลให้แก้ปัญหาได้ตรงประเด็น ตรงความต้องการของชุมชนและสังคม
3. การพัฒนาทักษะชีวิตที่มีการเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตเป็นการพัฒนาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในบริบทของชุมชนสอดคล้องกับวัฒนธรรมและสอดคล้องกับศีลธรรมที่ดีงาม ทั้งวิชาการทั้งความรู้รอบตัวและความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตก็จะทำให้เป็นคนที่ครบ

คน พร้อมทั้งคุณสมบัติและจิตใจที่สมบูรณ์ช่วยให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคงและราบรื่นและสามารถทำประโยชน์แก่ส่วนรวมได้ตามอัธยาศัย

4. การพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชน เกิดจากการบูรณาการ องค์ความรู้ที่มาจากต้นตอเดียวกันคือ ประเพณีท้องถิ่น ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์เข้าด้วยกันใช้เป็นเครื่องช่วยในการฝึกฝนให้ผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้



มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY